

Kaupunginhallitus

26.10.2020

Kaupunginvaltuusto

§ 99

2.9.2019

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

§ 131

7.10.2020

Asianro 866/06.00.00/2019

§ 299**Valtuutettu Sari Suomisen ym. valtuutettujen aloite koskien raisiolaisten mahdollisuutta saattohoitopaikan valitsemiseen****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 2.9.2019 99 §

Valtuutettu Sari Suominen jätti seuraavan aloitteen:

“Raisiolaisille pitäisi antaa mahdollisuus valita elämän loppuvaiheen hoitopaikka.

Akuuttivuodeosastolla ei aina pystytä järjestämään saattohoitohuonetta ja joskus joudutaan käyttämään eristyshuoneita. Monia potilaita voi ahdistaa sairaala. Sairaalan akuuttiosastolla ei pystytä resurssoimaan henkilökuntaa lisää saattohoitotilanteisiin. Kaikilla hoitajilla ei ole koulutusta/kokemusta saattohoidosta.

Karinakodissa on saattohoitoon koulutettua henkilökuntaa ja heillä on yli 20 vuoden kokemus. Karinakodissa elämän loppuvaiheen hoitoon on erityinen osaaminen, he ovat saaneet koulutusta jatkuvasti.

Elämän loppuvaiheen hoito on vaativaa. Se vaatii tietynlaisen osaamisen ja luonteen hoitajalta. Kuolema on aina vaikea hoitotilanne ja sen puheeksi ottaminen. Se miten hoitaja asian esille ottaa ja millaisia asioita omaisten ja potilaan kanssa läpi käydään antaa turvallisen ja luotettavan olon hoidosta. Hyvä ja laadukas hoito välittämisestä auttaa myös surussa kuoleman jälkeen. Millainen kuva omaisille jäi hoidosta, joutuiko omainen kärsimään kivuista. Elämän loppuvaiheessa on tärkeää, että hoitajalla on aikaa olla läsnä, tukea omaisia, seurata kipuja, kipulääkityksen tarvetta ja toteuttaa lääkkeetöntä kivunlievitystä ja etsiä erilaisia vaihtoehtoja kivunlievitykseen. Kenenkään ei tulisi kärsiä kivusta ja kaikki keinot kivun lievitykseen ovat tärkeitä elämän loppuvaiheen hoidossa. Karinakodissa on myös mahdollista hoitaa sietämätöntä kärsimystä sedatoinilla.

Omaisia ei unohdeta kuoleman jälkeen. Jälkihoito on olennainen osa saattohoitoa.

Me Raision Vasemmiston valtuutetut esitämme:

Kaupunginhallitus

26.10.2020

- että Raision kaupungin tulisi antaa mahdollisuus Raisiolaisille hyvään ja laadukkaaseen elämän loppuvaiheenhoitoon ja ostaa paikkoja Karinakodista.

Raisiossa 2.9.2019

Kaupunginvaltuutettu Sari Suominen (Vas.)
ja Raision Vasemmiston valtuustoryhmä

Emma Lindqvist	Aarre Lehtonen
Jyrki Yrttiaho	Juha Jormanainen
Eija Nurmi	Anneli Kivijärvi
Saila Rintee	Eija Erasvuo
Annika Ollila	Merja Niemi
Niko Toivonen”	

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 16.9.2019 § 301

”- - -

Kaupunginhallitus lähettää - - - valtuutettu Sari Suomisen aloitteen koskien raisiolaisten mahdollisuutta saattohoitopaikan valitsemisen sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunnan valmisteltavaksi, - - -”

Sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunta 7.10.2020 131 §

Ylilääkäri Minna Löppönen ja johtava ylilääkäri Arto Raassina 29.9.2020:

Kaupunginvaltuutettu Sari Suominen ja vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittävät, että Raision kaupungin tulisi antaa mahdollisuus Raisiolaisille hyvään ja laadukkaaseen elämän loppuvaiheenhoitoon ja ostaa paikkoja Karinakodista. Vastauksena kuvataan nykyinen hoito ja perusteet sekä se, milloin paikkoja ostetaan Karinakodista.

Taustaa: Sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä *palliativisen hoidon asiantuntijaryhmä* antoi loppuraporttinsa v. 2019 (Suositus palliativisen hoidon palveluiden tuottamisesta ja laadun parantamisesta Suomessa: Palliativisen hoidon asiantuntijaryhmän loppuraportti, Saarto, Tiina; Finne-Soveri, Harriet (2019-12-17)).

Työryhmän keskeinen suositus on, että jokaiseen sairaanhoitopiiriin perustetaan palliatiivinen keskus, joka koordinoi toimintaa ja huolehtii siitä, että sairaanhoitopiirillä on palliatiivisen hoidon suunnitelma ja palveluketju. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä palliatiivinen keskus aloitti toimintansa syksyllä 2020. Keskuksessa toimii kaksi lääkäriä, joilla on palliatiivisen hoidon erityispätevyys, sekä erityisosaavaa sairaanhoitohenkilökuntaa.

Suositus on myös, että palliatiivinen hoito ja saattohoito integroidaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään kattaen kaikki elämän loppuvaiheen hoitoa tarjoavat terveyden- ja sosiaalihuollon yksiköt. Palliatiivisen hoidon saatavuutta parannetaan tuomalla kotisairaalan palvelut kotiin ja asumispalveluyksiköihin kaikkien ulottuville sekä vahvistamalla yhteistyötä eri palveluntuottajien välillä. Suomalaiset kuolevat yhä vanhempina. Kansallinen tavoite on, että iäkkäät ihmiset voivat asua kotona ja saavat tarvitsemansa palvelut ja hoidon elämänsä loppuun asti sinne missä asuvat.

Asiantuntijaryhmän selvityksen mukaan iäkkäät ihmiset käyttävät runsaasti akuuttipalveluja ennen kuolemaa. Lähestyvää kuolemaa ei tunnisteta ajoissa. Saattohoidon osaamisvajae vaihtelee alueittain iäkkäiden henkilöiden palveluissa ja sitä on eniten kotihoidossa. Asumispalveluiden kehittämistarpeet kohdentuvat oirehoidon osaamiseen ja vuorovaikutustaitojen kohentamiseen.

Lasten palliatiivinen hoito on aina erityistason hoitoa, josta yliopistosairaaloiden lastenklinikoilla on vastuu.

Raision sosiaali- ja terveyskeskus tuottaa saattohoitopalveluja seuraavasti:

Terveysasemilla omalääkärit hoitavat potilasta alkuvaiheessa. Omalääkäri uusii reseptit ja määrää laboratorio- ja kuvantamistutkimukseen. Terveysaseman päivystys arkisin virka-aikana tukee voinnin huononemisen yhteydessä. Terveysasemalla on oma fysioterapeutti ja kuntouttavien palveluiden kanssa yhteistyössä hankitaan tarvittavat apuvälineet.

Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat potilaat saavat tuen kotihoidon kautta. Kotihoidossa Raisiossa on kaksi vakituista lääkäriä syksystä 2019 alkaen. Heistä toinen on geriatrian erikoislääkäri ja toinen erikoistumassa geriatriaan. Geriatrian alan erityisosaamiseen kuuluu hoitolinjausten teko, saattohoitovaiheen tunnistaminen sekä sen hoito. Kotihoito tukeutuu tiivistii terveyskeskussairaalaan ja kotisairaalaan.

Osa saattohoitopotilaista asuu tehostetussa palveluasumisessa. Sekä kunnalliset tehostetun palveluasumisen yksiköt, että Raision ja Ruskon alueella toimivat yksityiset asumispalveluyksiköt, tuottavat ympärivuorokautisen hoivahoidon asukkailleen. Saattohoitotilanteessa terveyskeskuksen avohoito (yksityiset hoitokodit), asumispalveluyksikön omalääkäri (Hulvela, Ruskakoti, Ka-

nervakoti, Maununkoti ja Jokitupa), Raision kotisairaala ja tarvittaessa terveyskeskussairaala tekevät kiinteää yhteistyötä, jotta hoiva-asukas saa saattohoidon omaan asumispaikkaansa.

Lisätukea kotona selviytymiseen tuo kotisairaala. Akuuttiosaston yhteydessä on toiminut kotisairaala keväästä 2020 alkaen ympärivuorokautisesti eli yöllä on mahdollisuus saada sairaanhoitaja kotikäynnille. Kotisairaala toimii yöllä myös osastoilla olevien saattohoitopotilaiden hoitotyössä sekä toimii vaativien hoitojen tukena sairaalahenkilökunnalle (vaikeat psykososiaaliset tilanteet, kipupumput ym.). Lääkärinä toimii terveyskeskuslääkäri virka-aikana.

Kotisairaalatoiminnan alkaessa kotisairaala otti saattohoidon koordinoinnin vastuulleen. Lisäksi kotisairaala otti seurantaansa kotona asuvat palliatiivisessa hoidonvaiheessa olevat potilaat, joille on tehty osastohoitosopimus. Tällä hetkellä osastohoitosopimuksia on 37. Kotisairaala seuraa säännöllisesti heidän vointiaan puhelinkontaktien avulla tai tarvittaessa kotikäynnillä. Kotisairaalatoiminta on mahdollistanut hyvän saattohoidon kotona ja potilaan niin halutessa myös kuoleman kotona.

Jos tilanne huononee niin paljon, että tarvitaan sairaalahoitoa, hoito tapahtuu terveyskeskussairaalassa. Osastosopimuspotilaat pääsevät suoraan vuodeosastolle puhelinoiton perusteella. Kaikki sairaalassa kuolevat pyritään sijoittamaan yhden hengen tai kahden hengen huoneisiin, tällöin toinen potilaspaikka vapautetaan omaisten käyttöön.

Akuuttiosasto on saattohoitosopimuspotilaiden ensisijainen hoitopaikka. Akuuttiosastolla on tällä hetkellä yksi huone, joka on suunniteltu saattohoitopotilaiden hoitoon. Huonetta on pyritty käyttämään ensisijaisesti saattohoitosopimuspotilaiden hoitamiseen. Lisäksi akuuttiosastolla on kolme yhden hengen eristyshuonetta sekä kaksi kahden hengen huonetta, joita voidaan käyttää kuolevan potilaan hoituhuoneena.

Kuntoutusosasto vastaa oman osaston saattohoidoista. Osastolla on yksi huone, joka on suunniteltu saattohoitopotilaan hoitoon.

Terveyskeskussairaalassa lääkäri on paikalla virka-aikaan (3 vakituista lääkäriä: yksi geriatrian ja yksi yleislääketieteen erikoislääkäri sekä yksi geriatriaan erikoistuva lääkäri), viikonloppuisin kiertää oma päivystävä terveyskeskuslääkäri.

Lääkäreillä on konsultaatiomahdollisuus virka-aikana juuri syksyllä 2020 aloitaneeseen TYKS palliatiiviseen keskukseseen sekä päivystysaikana TYKS yhteispäivystykseen hankalissa saattohoitotilanteissa. Saattohoitotyössä on apuna yöllä kotisairaalan sairaanhoitaja sekä päivällä tarvittaessa seurakunnan vapaaehtoisia.

Vahvuutena saattohoidossa on perustason hyvä osaaminen saattohoitotyöstä: vuonna 2018 molemmilla osastoilla kuoli yhteensä 100 raisiolaista ja

ruskolaista. Vuonna 2019 kuolleita oli 119. Lisäksi sairaalassa on käytössä kipupumppuja sekä muuta tarvittavaa välineistöä.

Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella saattohoidon kehittämiseen on panostettu ja saattohoidon tasoa on koko ajan kehitetty. Suurimmassa osassa tilanteita hoito pystytään järjestämään oman kunnan palveluiden avulla. Aloitteessa esitetään saattohoitopaikkojen ostamista Karinakodista. Karinakodista ostetaan saattohoitoa ostopalveluna niissä erityistapauksissa, jossa omat palvelut eivät riitä. Ostopalveluna ostetaan hoitojaksoja saattohoitopotilaille, jotka tarvitsevat erityistä psykososiaalista tukea tai joiden hoidon järjestelyt eivät muutoin Raisiossa tai Ruskolla ole riittävät tai kohtaa potilaan ja perheen palvelutarvetta. Myös tietyt erikoishoidot ovat oston peruste. Sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunta varaa vuosittain määrärahan saattohoidon ostopalveluihin. Oman saattohoidon kehittyessä tarve on ollut vähäinen viime vuosina.

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Juha Sandberg

Sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunta antaa valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Päätös

Sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Päätösehdotus

Vs. kaupunginjohtaja Antti Korte

Kaupunginhallitus päättää

- merkitä aloitteeseen annetun vastauksen tiedokseen ja
- saattaa sen valtuuston tietoon ja esittää valtuustolle, että se toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Sari Suominen

